

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ / Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΕΙΡΑ:	1η ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ - ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	28/12/2011

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πολιτεία (514a-515a και 519d-520a)

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένα, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἀνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε τα αποσπάσματα: «Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους... ἀδυνάτους περιάγειν» καὶ «Ἐπελάθου ... ἀνδρας ἐν τῇ πόλει».

(μονάδες: 10)

B1. Ο Πλάτωνας στην αλληγορία του σπηλαίου παρουσιάζει μεταφορικά την επίδραση που ασκεί η παιδεία στην ανθρώπινη φύση και κοινωνία. Λαμβάνοντας αυτό ως δεδομένο να προσδιορίσετε και να αναλύσετε τους παρακάτω όρους: «άνθρώπους εκ παιδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένους», «φέροντας ἀνδριάντας».

(μονάδες: 15)

B2. Πώς απαντά ο Σωκράτης στην αντίρρηση του Γλαύκωνα για τον εξαναγκασμό των φιλοσόφων; Ποια πιστεύει ότι είναι η βασική μέριμνα του νόμου στην ιδεώδη πολιτεία, προκειμένου να κατακτηθεί η καθολική ευδαιμονία;

(μονάδες: 15)

B3. Σε ποια μέρη διακρίνεται η ανθρώπινη ψυχή κατά τον Πλάτωνα;

(μονάδες: 10)

B4. α. επίρρημα, συμπάθεια, φύλλο, καχυποψία, ανακωχή: να βρείτε με ποιες λέξεις του κειμένου παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια οι παραπάνω λέξεις που σας δίνονται.

(μονάδες: 5)

β. Να σχηματίσετε ένα παράγωγο επίθετο από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους με τις παραγωγικές καταλήξεις που σας δίνονται στη νέα ελληνική:

νόμω (-ιμος)

μέλει (-ηρός)

πολίτας (-ειακός)

πειθοῖ (-ος)

βούλεται (-ικος)

(μονάδες: 5)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἴσως οὖν Λοχίτης ἐπιχειρήσει μικρὸν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα, διασύρων τὴν κατηγορίαν καὶ λέγων, ὡς οὐδὲν ἐκ τῶν πληγῶν κακὸν ἔπαθον, ἀλλὰ μείζους ποιοῦμαι τοὺς λόγους ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν γεγενημένων. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν μηδεμίαν προσῆν ὕβρις τοῖς πεπραγμένοις, οὐκ ἂν ποτ' εἰσῆλθον εἰς ὑμᾶς· νῦν δ' οὐχ ὑπὲρ τῆς ἄλλης βλάβης τῆς ἐκ τῶν πληγῶν γενομένης ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰκίας καὶ τῆς ἀτιμίας ἤκω παρ' αὐτοῦ δίκην ληψόμενος, ὑπὲρ ὧν προσήκει τοῖς ἐλευθέροις μάλιστ' ὀργίζεσθαι καὶ μεγίστης τυγχάνειν τιμωρίας.

(Ἴσοκράτους, κατὰ Λοχίτου, 20, 5-6)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἢ αἰκία = ἡ προσβολή

ἢ τιμωρία = ἡ βοήθεια, ἡ υποστήριξη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε το κείμενο που σας δίνεται.

(μονάδες: 20)

Γ2. α) Να γράψετε τους παρακάτω τύπους σύμφωνα με την υπόδειξη:

οὐδέν: γενική και δοτική ενικού στο αρσενικό και θηλυκό γένος

μείζους: ονομαστική και αιτιατική ενικού αρσενικού γένους στο βαθμό που βρίσκεται

κακόν: παραθετική αντικατάσταση στο επίρρημα

ὕβρις: κλητική ενικού και δοτική πληθυντικού

ῶν: αιτιατική ενικού και στα τρία γένη

(Μονάδες: 5)

β) Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

ἐπιχειρήσει: γ' ενικό υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα (στην ίδια φωνή)

ἔπαθον: β' ενικό οριστικής και ευκτικής μέλλοντα (στην ίδια φωνή)

προσῆν: β' ενικό και γ' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα

ληψόμενος: γ' ενικό και α' πληθυντικό οριστικής μέσου παρακειμένου

τυγχάνειν: ο ίδιος τύπος στους υπόλοιπους χρόνους (στην ίδια φωνή)

(Μονάδες: 5)

Γ3. α) Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω λέξεων (να δηλώσετε τον όρο που αυτές συμπληρώνουν ή προσδιορίζουν): **ποιεῖν, μείζους, κατὰ τὴν ἀξίαν, μηδεμία, ληψόμενος, τυγχάνειν.**

(Μονάδες: 6)

β) «Ἐγὼ δ' εἰ μὲν μηδεμία...εἰσῆλθον εἰς ὑμᾶς»: στο συγκεκριμένο απόσπασμα να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τον υποθετικό λόγο που υπάρχει.

(Μονάδες: 4)

